

TRANSFORMACIJOS TARPTAUTINIŲ NAUJIENŲ VERTIMUOSE IŠ ANGLŲ Į LIETUVIŲ KALBĄ

Armandas Songaila

Kauno technologijos universitetas

Adresas: A. Mickevičiaus g. 37, 44244 Kaunas

E. puslapis: <https://shmmf.ktu.edu/>

E. paštas: armson@ktu.lt

Telefono nr.: +370 678 25952

Tyrimų kryptis (-ys): Filologija H 004, Vertimas N 05

Tyrimo tikslas. Išanalizuoti tarptautinių naujienų vertimo iš anglų į lietuvių kalbą transformacijas.

Reikšminiai žodžiai: naujienų vertimas, transformacijos, vertimo strategijos, žiniasklaida

Tyrimo metodai. Turinio analizė, lyginamasis ir aprašomasis metodai. Šį tyrimą sudaro įvadas, teorinė dalis, kurioje daugiausia dėmesio skiriama su tema susijusiai literatūrai, naujienų diskurso teorijos ir vertimo aspektams. Metodologinėje šio tyrimo dalyje pateikiama informacija apie surinktų duomenų kiekį ir taikytą klasifikaciją. Empirinėje dalyje analizuojami surinkti duomenys pagal klasifikaciją. Pabaigoje pateikiamos tyrimo metu padarytos išvados, taip pat pateikiama tyrimo metu naudota literatūra ir priedai.

Rezultatai ir / arba išvados. Tyrime atlikta tarptautinių naujienų vertimo iš anglų į lietuvių kalbą analizė. Rezultatai rodo, kad papildymas, ištrynimasis ir pakeitimas yra vyraujančios vertimo strategijos, kurios naudojamos siekiant transformuoti originalų tekstą, kad jis būtų kuo įdomesnis ir aktualesnis išversto teksto skaitytojui. Mažiausiai transformacijų buvo susiję su kalkės vertimo strategija, po jos sekė reorganizavimo strategija. Be to, daugumoje analizuotų antraščių semantinių požymių skaičius išliko nepakitęs ir transformacijų nebuvo nustatyta. Be to, pragmatinių požymių skaičius taip pat išliko nepakitęs, tačiau šiek tiek didesniame skaičiuje antraščių, o semantinių ir pragmatinių požymių skaičius vertimo proceso metu dažniau didėjo nei mažėjo. Transformacijos įvyko dėl įvairių priežasčių, kurias sudaro išversto teksto skaitytojui nesvarbios informacijos ištrynimasis, bendros situacijos pateikimas išverčiant tik svarbiausius faktus, apibendrinimas, tam tikros informacijos supaprastinimas, paaiškinimas įtraukiant papildomą informaciją, teksto nuasmeninimas, nors kai kuriais atvejais buvo padaryta priešingai, ir galiausiai straipsnio struktūros pakeitimas, kad svarbesnė informacija būtų pateikta teksto pradžioje. Be to, transformacijos buvo atliekamos siekiant svetimos kultūros sąvokas ir frazes perkelti į išversto teksto kultūrą. Kai kuriose antraštėse keitėsi semantinių požymių skaičius, tačiau dažniausiai buvo pridėdama arba praleidžiama tik kontekstinė informacija. Vertimo proceso metu, vertinant bendrą informatyvumą ir dėmesio patraukimą, antraštės buvo transformuojamos veikiau teigiamai nei neigiamai.

Originalumas ir / arba praktinis reikšmingumas. Naujienų internete diskursas tapo neatsiejama daugelio žmonių dienos dalimi visame pasaulyje, nes naujienų straipsniai internete yra lengvai pasiekiami, jei tik asmuo turi prieigą prie interneto. Naujienų pranešimų rengimas laikomas sudėtinga veikla, o tarptautinių naujienų pranešimų atveju vertimas yra viena svarbiausių naudojamų priemonių (Doorslaer, 2012). Tarptautinių naujienų vertimas yra plati tema, turinti daug perspektyvų, pavyzdžiui, antraščių, kurios yra labai svarbios siekiant pritraukti skaitytojų dėmesį (Valdeón, 2015), vertimas, ir nuomonių apie tai. Kadangi vertimo transformacijos naudojamos dėl šaltinio tekstų pobūdžio ir jų kūrimo aplinkybių, palyginti su išverstų tekstų kontekstu, aktualu iširti, kaip naujienų leidėjai šią problemą sprendžia transformacijomis, ypač tokios rečiau vartojamos kalbos, kaip lietuvių, atveju.